

بررسی اثرات ضد دردی و ضد التهابی عصاره هیدروالکلی گیاه زنجبیل شامی (*Inula helenium*) در موش صحرایی نر

علیرضا فلاح زاده (PhD)^۱، سعید محمدی (PhD)^{۲*}

۱-مرکز تحقیقات سلولی و مولکولی، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

۲-گروه زیست شناسی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی

دریافت: ۹۵/۵/۲۴، اصلاح: ۹۵/۷/۱۶، پذیرش: ۹۵/۹/۶

خلاصه

سابقه و هدف: گیاه زنجبیل شامی گیاهی دارویی است که تاکنون اثرات ضد سرطانی، ضد میکروبی و ضد قارچی آن به اثبات رسیده است. هدف از این مطالعه بررسی اثر ضددردی و ضد التهابی عصاره هیدروالکلی برگ گیاه زنجبیل شامی در موش صحرایی نر می باشد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه تجربی از ۶۶ سر موش صحرایی نر استفاده شد. در آزمون‌های ارزیابی کننده درد، حیوانات به ۶ گروه ۶ تایی شامل: کنترل، گروه‌های تیمار شده با عصاره (۳۰۰، ۵۰، ۱۰۰، ۳۰۰ mg/kg)، مورفین و نیز نالوکسان به همراه دوز ۳۰۰ mg/kg عصاره تقسیم شدند. در تست ضد التهابی نیز حیوانات به ۵ گروه ۶ تایی شامل: کنترل، عصاره (۳۰۰، ۵۰، ۱۰۰ mg/kg) و دگزامتازون تقسیم شدند. به منظور ارزیابی درد از تست‌های تیل-فلیک، ریتینگ و فرمالین و به منظور بررسی التهاب از تست گزین استفاده شد.

یافته‌ها: استفاده از دوز ۳۰۰ mg/kg عصاره در تست‌های ریتینگ ($28/21 \pm 1/34$) و تیل-فلیک ($5/11 \pm 1/34$) سبب ایجاد اثر ضددردی معنی داری ($p < 0/01$) نسبت به گروه کنترل ($41/22 \pm 4/12$) گردید. در تست فرمالین نیز دوز ۱۰۰ mg/kg عصاره توانست در فاز مزمن سبب کاهش امتیاز درد از $2/17 \pm 0/21$ در گروه کنترل به $0/53 \pm 0/24$ شود ($p < 0/05$). همچنین در تست گزین استفاده از دوزهای ۵۰ و ۱۰۰ mg/kg میزان التهاب گوش موش‌ها را به ترتیب با $4/1 \pm 2$ و $3/3 \pm 1$ نسبت به گروه کنترل ($0/4 \pm 7/6$) کاهش داد ($p < 0/01$ ، $p < 0/01$).

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد عصاره هیدروالکلی برگ گیاه زنجبیل شامی احتمالاً دارای اثرات ضد دردی و نیز اثر ضد التهابی باشد.

واژه‌های کلیدی: التهاب، درد، زنجبیل شامی، گیاهان دارویی.

مقدمه

درد یکی از مشکلات اصلی و اساسی در جوامع امروزی بوده و علی‌رغم آن که هشدار برای آسیب‌های بافتی است، وجود درد احساس ناخوشایندی است که انسان را وادار می‌کند برای مقابله با آن از روش‌های مختلف درمانی استفاده نماید (۱). امروزه برای کنترل درد بیشتر از داروهای ضدالتهاب غیر استروئیدی و یا داروهای اویپوئیدی استفاده می‌شود اما این داروها دارای عوارض جانبی نسبتاً زیادی بوده و با بروز اختلالات در دستگاه گوارش، آسیب‌های کلیوی و یا با وابستگی همراه هستند که در مجموع باعث شده است که انسان به دنبال داروهای جدیدتری باشد تا علاوه بر داشتن عوارض جانبی کمتر، ارزان و در دسترس هم باشند (۲). التهاب نیز از جمله عوارض شایع بسیاری از بیماری‌ها است که موجب تضعیف سیستم ایمنی بدن، ایجاد عفونت و تاخیر در بهبود بیماری‌ها می‌گردد. فرایندهای التهابی وابستگی شدیدی با درد دارند چنانچه مواد شیمیایی آزاد شده در طی فرایند التهاب می‌توانند گیرنده‌های درد را بیشتر تحریک کرده و منجر به درد التهابی شوند (۳). گیاهان دارویی منبع مهمی از مواد

شیمیایی جدید، با اثرات درمانی بسیار قوی می‌باشند (۴). استفاده از گیاهان دارویی به منظور درمان درد و التهاب در طب سنتی ایران نوعی رسم و عادت می‌باشد حال آنکه در بیشتر موارد منشأ و اساس فعالیت این گیاهان ناشناخته مانده است. لیکن ارزیابی این گیاهان می‌تواند به عنوان یک راهبرد پژوهشی منطقی به منظور یافتن داروهای جدید باشد (۵). جنس *Inula*، گیاهانی چندساله هستند که گسترش وسیعی را از آسیا و اروپا تا آفریقا و به طور ویژه در مدیترانه و جنوب آسیا در بر گرفته‌اند. این جنس عضوی از خانواده *Asteraceae* می‌باشد (۷). تعداد زیادی از گیاهان متعلق به این جنس دارای خواص درمانی هستند که از میان آن‌ها زنجبیل شامی یکی از مهم‌ترین و پرمصرف‌ترین این گیاهان دارویی به شمار می‌آید (۸). زنجبیل شامی گیاهی است زیبا و پایا به ارتفاع ۲ متر و ریزوم غده‌ای بزرگ، ساقه ستر داشته که در بخش بالایی منشعب می‌شود و کرکدار است. برگ‌های این گیاه بیضی است و دندانه‌های ریزی دارد. این گیاه عمدتاً در نواحی اطراف تهران، سواحل مازندران، اراک، حیدریه و همدان رشد می‌کند. به

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی با شماره ۱۱۰۵۶/۳/۱ دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان می‌باشد.

*مسئول مقاله: دکتر سعید محمدی

آدرس: همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد همدان، گروه زیست شناسی. تلفن: ۰۸۱-۱۲۵۱۸۰۶۴

E-mail: smiauhphd.sm@gmail.com

عربی به آن راسن گویند. در مطالعه ای که توسط Dorn و همکاران انجام شد، مشخص گردید. عصاره زنجبیل شامی دارای سمیت انتخابی بالایی در برابر سل لاین ها یا خط سلولی (29-HT, 7-MCF, 2-Capan و 1-G1) می باشد (۹). در طب سنتی نیز به اثرات دارویی بی نظیر این گیاه اشاراتی شده که از آن جمله می توان به: به خواص ضد باکتریایی، خلط آوری، سرفه آوری، محرک عرق، اشتها آور و ضد التهاب اشاره نمود (۱۱ و ۱۰).

در سال های اخیر اثرات ضد دردی و ضد التهابی گیاهان دارویی مختلفی از جمله: *Tribulus terrestris* (۱۲)، *Pimpinella anisum* (۱۳) و *Bryonia dioica* (۱۴) با استفاده از تست های استاندارد تیل فلیک، ریتینگ و فرمالین به اثبات رسیده است. همچنین در مطالعه ای که توسط Arumugam و همکاران انجام شد مشخص گردید عصاره آبی گیاه *Inula racemosa* که عضوی از خانواده آستراسه می باشد دارای اثرات ضد دردی و ضد التهابی است (۱۵).

با توجه به اینکه ترکیبات ضدردی رایجی چون مورفین از گیاهان دارویی مشتق شده است (۱۶) و نظر بر ادعای طب سنتی مبنی بر اثر ضد التهابی این گیاه و ارتباط شدید مکانیسم های التهابی با درد، در این مطالعه اثرات ضد التهابی و ضد دردی احتمالی گیاه زنجبیل شامی با استفاده از تست های معتبر گزین، ریتینگ، فرمالین و تیل فلیک در موش های صحرایی نر مورد بررسی قرار گرفت.

مواد و روش ها

آماده سازی عصاره: در این مطالعه تجربی آزمایشگاهی مقدار ۴ کیلوگرم برگ تازه گیاه زنجبیل شامی در مرداد ماه سال ۱۳۹۵ تهیه و سپس توسط گیاه شناس دانشگاه بوعلی سینا همدان مورد تایید قرار گرفت. پس از جداسازی دمبرگ ها، برگ های زنجبیل شامی در دمای اتاق (۲۵ درجه) و در سایه خشک گردید. سپس توسط آسیاب مکانیکی به صورت پودر خشک در آمد. مقدار ۲۰۰ گرم از پودر برگ خشک شده گیاه در یک لیتر متانول ۸۰ درصد به مدت ۷۲ ساعت قرار داده شد، تا مواد موثره مورد نیاز استخراج شود. مخلوط حاصل پس از صاف شدن در دستگاه روتاری قرار داده شد و حلال آن جدا گردید و به مدت یک هفته دیگر در زیر هود در درون یک ظرف پتری به منظور خشک شدن قرار داده شد. پس از گذشت یک هفته، از آنچه در ته ظرف باقی مانده بود (عصاره گیاه)، به منظور تیمار رت های نر با دوزهای مختلف عصاره در مقدار مناسب سرم فیزیولوژی (کلرو سدیم ۰/۹ درصد) حل شد.

حیوانات: ۶۶ سر موش صحرایی نر نژاد ویستار (۲۲۰-۲۵۰ گرم) از انستیتو پاستور ایران خریداری شدند و در شرایط استاندارد اتاق حیوانات تحت دوره نوری ۱۲ ساعت روشنایی، ۱۲ ساعت تاریکی (شروع دوره روشنایی از ساعت ۷:۰۰ صبح)، شرایط دمایی 22 ± 1 درجه سانتی گراد نگهداری شدند. حیوانات با دسترسی آزاد به آب و غذای مخصوص در قفس های فلزی نگه داری شدند. آزمایشات بر طبق دستورالعمل های اخلاقی انجمن بین المللی مطالعه درد در مورد حیوانات آزمایشگاهی انجام شد (۱۷).

در تست ارزیابی درد حیوانات در ۶ گروه ۶ تایی شامل گروه کنترل (تحت اثر نرمال سالین)، گروه تحت اثر مرفین (۱ میلی گرم بر کیلو گرم)، گروه های تیمار شده با دوزهای کم، متوسط و زیاد گیاه زنجبیل شامی (به ترتیب به مقدار ۵۰

و ۱۰۰ میلی گرم بر کیلو گرم) و گروه تیمار شده با نالوکسان (۱ میلی گرم بر کیلو گرم) به همراه دوز بالای عصاره (۳۰۰ میلی گرم بر کیلو گرم) تقسیم شدند. در تست ضد التهابی گزین نیز حیوانات به ۵ گروه ۶ تایی شامل: گروه کنترل، عصاره (۱۰۰، ۵۰ و ۱۰ میلی گرم بر کیلو گرم) و دگزامتازون تقسیم شدند.

تست التهاب: در این تست حیوانات به ۵ گروه ۶ تایی تقسیم شدند. گروه کنترل نرمالین سالین دریافت کردند. گروه کنترل مثبت دگزامتازون را با دوز ۱۵ میلی گرم بر کیلوگرم وزن بدن حیوان دریافت نمودند. گروه های دریافت کننده عصاره هر کدام یکی از دوزهای ۵۰، ۱۰۰ و ۳۰۰ میلی گرم را به صورت درون صفاقی ۱۵ دقیقه قبل از تست دریافت کردند و بعد از تست التهاب با استفاده از تجویز گزین در گوش آن ها به عمل آمد. چنانچه دو ساعت بعد از تجویز گزین حیوانات کشته شدند و هر دو گوش حیوان را جدا کرده و با استفاده از چوب پنبه سوراخ کن، برش های ۷ میلی متری از دو گوش چپ و راست گرفته شد و وزن گردید و اختلاف وزن برش های دو گوش چپ و راست مشخص شد. این اختلاف وزن میزان التهاب را نشان می دهد و هر چه تفاوت وزن دو گوش بیشتر باشد میزان التهاب نیز بیشتر است (۱۸).

آزمون های درد:

تست ریتینگ: در روز آزمایش به منظور عادت کردن حیوانات به محیط، هریک از آنها ۳۰ دقیقه قبل از شروع آزمایش در جعبه استاندارد شیشه ای مذکور قرار داده شدند. ابتدا سرم فیزیولوژیک، عصاره هیدروالکلی برگ گیاه مذکور حل شده در سرم فیزیولوژیک استریل با دوزهای ۵۰ و ۱۰۰ و ۳۰۰ میلی گرم بر کیلو گرم به صورت درون صفاقی تزریق گردید. پس از گذشت ۱۵ دقیقه اسید استیک به حجم ۰/۱ میلی لیتر بر کیلوگرم وزن بدن با غلظت ۱٪ تزریق شد و ۵ دقیقه پس از تزریق درون صفاقی اسید استیک تعداد انقباضات شکمی شمارش گردید (۱۹). در گروه کنترل نیز بعد از تزریق سالین به صورت درون صفاقی، تست انجام شد.

تست تیل فلیک: این آزمایش با استفاده از دستگاه پرش دم، مدل TF-5۳۸۰ ساخت شرکت برج صنعت ایران انجام گرفت. آزمون بر اساس مدل ارائه شده قبلی انجام شد (۲۰). شدت نور مورد استفاده برابر با ۷ بود و از مدت زمان مرجع ۱۰ ثانیه به عنوان زمان قطعی نوردهی (Cut of time) استفاده شد. یعنی چنانچه حیوان تا مدت ۱۰ ثانیه پس از تابش نور سوزان، دم خود را نمی کشید، به منظور جلوگیری از آسیب بافتی محرک، قطع می شد. حیوان به صورت افقی در محفظه مخصوص نگهداری حیوان قرار گرفت و دم آن آزاد بود. مدت زمان تاخیر در کشیدن دم در سه مرتبه و به فاصله دو دقیقه قبل از تزریق دارو یا عصاره اندازه گیری شده و میانگین آن به عنوان زمان تاخیر قبل از دارو محسوب و ثبت گردید. سپس ۲۰ دقیقه پس از تزریق دارو یک سری دیگر ۳ تایی از آزمون انجام شد و میانگین آن به عنوان زمان تاخیر پس از دارو ثبت گردید. مرفین به صورت درون صفاقی به حیوانات تزریق شده و زمان پس کشیدن دم در حیوانات ثبت شد.

تست فرمالین: در این آزمایش از یک جعبه مخصوص که از جنس پلکسی گلاس و در ابعاد $30 \times 30 \times 30$ ساخته شده بود و به منظور مشاهده بهتر حرکات حیوان، آینه ای با زاویه ۴۵ درجه زیر آن و روبروی فرد مشاهده کننده قرار می گرفت، استفاده شد. ۳۰ دقیقه پس از تزریق درون صفاقی داروها، ۵۰ میکرولیتر فرمالیدید ۲/۵ درصد به کف پای راست حیوان به صورت زیرجلدی تزریق شد و حیوان مجدداً به جعبه مخصوص تست برگردانده شد و رفتار حیوان مورد بررسی قرار گرفت و به صورت زیر برای مدت ۶۰ دقیقه نمره گذاری شد، به نحوی که هر ۱۵

ثانیه یک بار پاسخ حرکتی درد به صورت اعداد ۰، ۱، ۲، و ۳ به این صورت ثبت گردید: عدد صفر، در مواردی که حیوان هنگام راه رفتن تعادل کامل داشت و وزنش روی هر دو پا توزیع شده بود؛ عدد ۱، برای هنگامی که حیوان وزن بدن خود را روی پای تزریق شده، تحمل نمی کرد و یا از پای تزریق شده مراقبت می کرد؛ عدد ۲، برای وقتی که حیوان پنجه دردناک را بلند می کرد و هیچ گونه تماسی با کف محفظه نداشت؛ عدد ۳، برای زمانی که حیوان پنجه دردناک را می لیسید، می جوید یا به شدت تکان می داد (۲۱).

داروها: مرفین سولفات و نالوکسان، از دارو پخش (ایران) و اسید استیک، فرمالین و گزین از شرکت مرک آلمان تهیه شد.

تجزیه و تحلیل آماری: داده ها به صورت میانگین خطای استاندارد از میانگین $\text{mean} \pm \text{S.E.M}$ ارائه شده و از تحلیل واریانس یک طرفه استفاده گردید و به دنبال آن از آزمون توکی استفاده شد و $p < 0.05$ معنی دار در نظر گرفته شد.

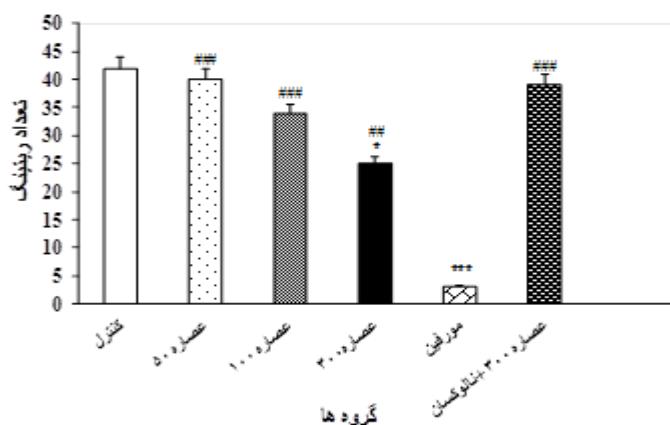
یافته ها

تست گزین: بررسی ها نشان داد که عصاره این گیاه در دوزهای ۵۰ و ۱۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم به طور معنی داری ($p < 0.001$, $p < 0.01$) سبب کاهش التهاب به ترتیب با 4.1 ± 2.4 و 3.3 ± 1.1 نسبت به گروه کنترل با 7.6 ± 0.4 شد. دوز ۱۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم عصاره با درصد مهار ۴۹.۷٪ توانست تقریباً همانند دگزامتازون میزان التهاب را نسبت به گروه کنترل کاهش دهد ($p < 0.01$) (جدول ۱).

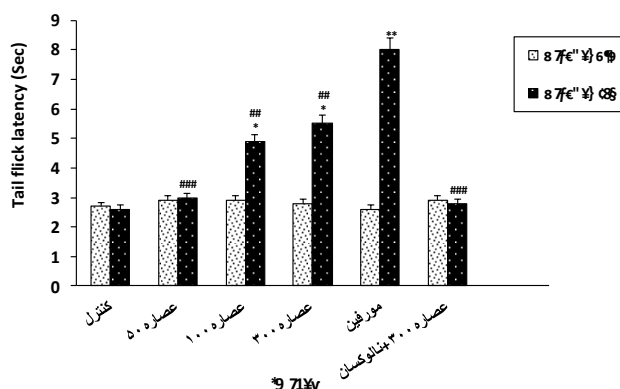
جدول ۱. اثر تزریق داخل صفاقی عصاره هیدروآلکلی زنجبیل شامی و دگزامتازون

بر التهاب ناشی از گزین در موش های صحرایی		
گروه ها	التهاب گوش موش	درصد مهار
کنترل ($\text{mg/kg} 10$)	7.6 ± 0.4	
دوز کم عصاره ($\text{mg/kg} 10$)	6.4 ± 0.1	۱۵/۹
دوز متوسط عصاره ($\text{mg/kg} 50$)	4.1 ± 0.8	۳۴/۲
دوز زیاد عصاره ($\text{mg/kg} 100$)	3.3 ± 1.1	۴۹/۷
دگزامتازون ($\text{mg/kg} 15$)	3.2 ± 0.3	۵۶/۲

$p < 0.05$ ، $p < 0.01$ ، $p < 0.001$ *** اختلاف معنی دار با گروه کنترل

نمودار ۱. مقایسه میانگین تعداد ریتینگ موش صحرایی نر با غلظت های مختلف عصاره برگ گیاه زنجبیل شامی در آزمون اسید استیک. $p < 0.05$ ، اختلاف معنی دار با گروه کنترل. $p < 0.05$ ، $p < 0.01$ ، $p < 0.001$ *** اختلاف معنی دار با گروه مرفین.

نمودار ۲. مقایسه میانگین غلظت های مختلف عصاره در تست تیل فلیک. $p < 0.05$ ، $p < 0.01$ ، $p < 0.001$ *** اختلاف معنی دار با گروه کنترل. $p < 0.05$ ، $p < 0.01$ ، $p < 0.001$ *** اختلاف معنی دار با گروه مرفین.

تست ریتینگ: نتایج مطالعه در تست ریتینگ نشان داد که تزریق دوز ۱۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم عصاره با 32.4 ± 1.51 سبب کاهش تعداد ریتینگ (انقباضات شکمی موش) نسبت به گروه کنترل با 41.2 ± 4.12 گردید ($p < 0.05$). همچنین استفاده از دوز بالای عصاره یعنی دوز ۳۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم با 28.2 ± 1.34 سبب کاهش تعداد ریتینگ نسبت به گروه کنترل با 41.2 ± 4.12 گردید ($p < 0.01$). در این مدل آزمایشگاهی مشخص شد که استفاده از نالوکسان به همراه دوز بالای عصاره سبب برگرداندن اثرات ضد دردی عصاره به تنهایی گردید. همچنین استفاده از مرفین سبب کاهش تعداد انقباضات شکمی نسبت به گروه کنترل گردید ($p < 0.01$). از سویی استفاده از دوز ۳۰۰ عصاره در مقایسه با گروه مرفین نشان از تفاوت معنی دار در سطح $p < 0.01$ داشت (نمودار ۱).

تست تیل فلیک: در تست تیل فلیک استفاده از دوز ۳۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم عصاره اثر ضد دردی معنی داری را در مقایسه با گروه کنترل نشان داد ($p < 0.05$) و مدت زمان عکس العمل پشه دم در موش (Tail-flick Latency) را از

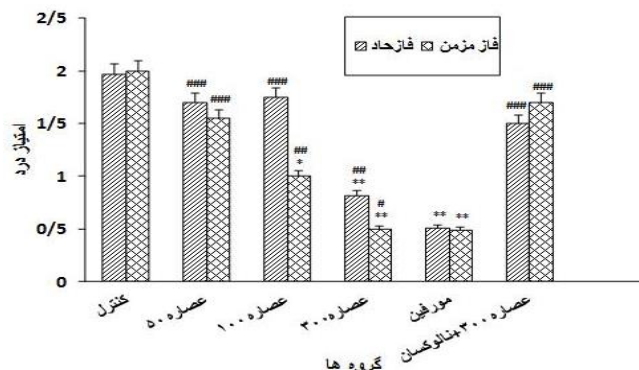
عمل می‌کنند (۲۷). نتایج حاصله نشان می‌دهد که عصاره زنجبیل شامی، اثر مهاری بر درد اعمال می‌کند، البته این اثر به نحوی است که فاز مزمن را بیشتر از فاز حاد کاهش می‌دهد. مهار فاز مزمن تست فرمالین توسط عصاره، می‌تواند به علت التهاباتی باشد که سبب آزاد شدن ترکیباتی چون پروستاگلاندین های $F_{2\alpha}$ و E_2 شود که حداقل در برخی مقادیر می‌تواند باعث حساس سازی نورون های درد زای مرکزی شود (۲۸).

به منظور ارزیابی تداخل سیستم اویپوئیدی در اثر ضد دردی عصاره این گیاه از نالوکسان (یکی از داروهای آنتاگونیست سیستم اویپوئیدی) استفاده شد که از فعال شدن رستورهای اویپوئیدی جلوگیری می‌کند (۲۹). نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که نالوکسان موجب کاهش اثر ضددردی عصاره می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد که اثر عصاره گیاه در تسکین درد، به واسطه گیرنده های اویپوئیدی باشد. از جمله ترکیبات شیمیایی مهم این گیاه نیز می‌توان به فلاونوئیدها، مونوترپن ها، سسکویی ترپن ها و دی ترپن ها اشاره نمود (۳۰). در مطالعه ای که توسط Zhang و همکاران انجام پذیرفت مشخص شد که ترکیب سسکوترپنوئیدی موجود در این گیاه سبب کاهش مقادیر نیتریک اکساید می‌شود (۳۱). طبق نتایج حاصل از پژوهش حاضر، عصاره هیدروالکی گیاه زنجبیل شامی سبب کاهش میزان التهاب گردید که احتمالا یکی از مکانیسم های کاهنده التهاب از طریق مهار میانجی التهابی نیتریک اکساید صورت پذیرفته است. باتوجه به نتایج این مطالعه، عصاره توانست التهاب را مهار کند که احتمالا این اثر ضد التهابی عصاره از طریق مهار سیکلواکسیژنازها به خصوص سیکلواکسیژناز نوع-۲ و پروستاگلاندین E_2 در سیستم عصب مرکزی گردیده است (۳۲). همانطور که اشاره شد زنجبیل شامی دارای ترکیبات فیتوشیمیایی مهمی چون فلاونوئیدها می‌باشد. فلاونوئیدهای گوناگون اثرات ضدالتهابی و ضددردی فراوانی دارند (۳۳). چنانچه فلاونوئیدها با مهار فعالیت گیرنده N -متیل- D -آسپاراتات، سبب کاهش کلسیم داخل سلولی می‌گردند و به دنبال آن فعالیت آنزیم سنتزکننده نیتریک اکساید و فسفولیپاز A_2 وابسته به کلسیم را کاهش می‌دهند. در نتیجه با کاهش نیتریک اکساید و پروستاگلاندین ها، به ویژه پروستاگلاندین E_2 و $F_{2\alpha}$ ، اثرات ضد دردی خود را نشان می‌دهند (۳۴).

در یک نتیجه گیری کلی از آزمایش حاضر می‌توان دریافت که استفاده از عصاره هیدروالکی برگ گیاه زنجبیل شامی سبب مهار التهاب و درد های حاد و مزمن در موش های صحرایی نر می‌گردد. هر چند مکانیسم اثر گیاه کاملا مشخص نیست، اما باتوجه به نتایج پژوهش های انجام شده بر روی انواع گیاهان دارای اثرات ضددردی و ضد التهابی و وجود فلاونوئیدها در بیشتر این گیاهان و با توجه به اثر آن بر سیستم اعصاب مرکزی و محیطی عصاره این گیاه احتمالا هم به صورت محیطی و هم به صورت مرکزی اثر تعدیلی بر درد داشته و منجر به افزایش مقاومت در برابر درد و کاهش پاسخ دهی به دردهای حاد و مزمن می‌شود. لذا پیشنهاد می‌شود که در مطالعات آتی مکانیسم های اثر ضد دردی بیشتری مورد بررسی قرار گیرد و سایر انواع عصاره نیز بررسی گردد.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه آزاد همدان جهت حمایت از تحقیق و راهنمایی علمی دکتر محمد زارعی، تشکر و قدردانی می‌گردد.

نمودار ۳. مقایسه میانگین نمره درد موش صحرایی نر با غلظت های مختلف عصاره ی برگ گیاه زنجبیل شامی در آزمون فرمالین. $p < 0.05$, * $p < 0.01$, ** در مقایسه با گروه کنترل. $p < 0.05$, ## $p < 0.01$, ### اختلاف معنی دار با گروه مورفین

بحث و نتیجه گیری

در این مطالعه مشخص شد که گیاه زنجبیل شامی دارای اثرات ضد دردی مرکزی و محیطی و نیز اثر ضدالتهابی است. در مطالعه ای توسط Sayyah و همکاران بر روی گیاه *Cuminum cyminum* که عضوی از خانواده Umbelliferae است، مشخص شد که این گیاه دارای اثرات ضد دردی محیطی می‌باشد (۲۲). همچنین در مطالعه دیگری که توسط Barros و همکاران انجام گرفت اثر ضد دردی عصاره گیاه *Pluchea quitoc* با استفاده از تست اسیداستیک به اثبات رسید (۲۳).

در تحقیق حاضر نیز عصاره هیدروالکی گیاه زنجبیل شامی مانند مطالعات قبلی انجام شده، مانع دل پیچه ناشی از اسید استیک گردید لذا حدس زده می‌شود که اثرات تسکینی آن با مکانیزم های محیطی حمایت می‌گردد. تزریق درون صفاقی اسید استیک می‌تواند سبب ایجاد التهاب حاد صفاق شود. در این مدل، به نظر می‌رسد که اثرات ضددردی محیطی گیاه زنجبیل شامی به طور غیر مستقیم به وسیله مدیاتورهای داخلی نظیر برادی کینین، سرتونین، هیستامین، ماده p و پروستاگلاندین ها ایجاد شده باشد، چرا که همه این مدیاتورها با تحریک نورونهای دردزای محیطی در ارتباط می‌باشند (۲۴). در مطالعه Arambewela و همکاران مشخص شد عصاره گیاه *Alpinia calcarata* با دوز متوسط سبب کاهش درد می‌گردد (۲۵). نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد که تزریق دوزهای متوسط و زیاد عصاره موجب کاهش درد ناشی از محرک حرارتی در آزمون تیل فلیک می‌گردد. از آنجا که تست تیل فلیک به منظور بررسی رفلکس های نخاعی و شناسایی مسیر ضددردی مرکزی استفاده می‌شود (۲۰)، می‌توان پیشنهاد کرد که عصاره زنجبیل شامی دارای اثرات ضددردی مرکزی می‌باشد. تزریق زیر جلدی فرمالین سبب ایجاد دو فاز مختلف دردزا می‌شود. فاز اول، فاز نورونیک (حاد) می‌باشد که در پیرامون نورون های فعال دردزا تحت اثر مستقیم فرمالین ایجاد می‌شود و فاز دوم که فاز التهابی (مزمن) نام دارد، در اثر فعال سازی نورون های شاخ شکمی در سطح نخاع ایجاد می‌شود (۲۶).

در مطالعه ای که توسط Khan و همکاران انجام شد اثر ضد دردی گیاه *Polygonatum verticillatum* با استفاده از تست فرمالین به اثبات رسید و طی آن مشخص شد عصاره این گیاه سبب کاهش درد در فاز مزمن تست فرمالین می‌گردد و عمدتا این اثرات از طریق فلاونوئیدها و آلکالوئیدهای موجود در عصاره

An Investigation of the Antinociceptive and Anti-inflammatory Effects of Hydroalcoholic Extract of *Inula helenium* on Male Rats

A.R. Fallahzadeh (PhD)¹, S. Mohammadi (PhD)^{*2}

1. Cellular and Molecular Research Center, Yasuj University of Medical Sciences, Yasuj, I.R.Iran

2. Department of Biology, Hamedan Branch, Islamic Azad University, Hamedan, I.R.Iran

J Babol Univ Med Sci; 18(12); Dec 2016; PP: 57-63

Received: Aug 14th 2016, Revised: Sep 27th 2016, Accepted: Nov 26th 2016.

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: *Inula helenium* is a medicinal plant with proven anti-cancer, anti-microbial and anti-fungal effects. The aim of this study is to investigate the antinociceptive and anti-inflammatory effects of hydroalcoholic extract of *Inula helenium* leaf on male rats.

METHODS: 66 male rats were used in this experimental study. The animals were divided into 6 groups (each group consisted of 6 rats) for pain assessment tests: control group, groups treated with the extract (50, 100 and 300 mg/kg), morphine and naloxone in combination with 300 mg/kg extract. Furthermore, they were divided into 5 groups (each group consisted of 6 rats) for anti-inflammatory tests: control group, groups treated with the extract (10, 50 and 100 mg/kg) and dexamethasone. Tail-flick, rating and formalin tests were used to assess pain and xylene test was used to assess inflammation.

FINDINGS: According to the results of rating (28.21 ± 1.34) and tail-flick (5.11 ± 1.34) tests, using 300 mg/kg extract had significant antinociceptive effect ($p < 0.01$) compared with control group (41.22 ± 4.12). According to the formalin test, using 100 mg/kg extract decreased pain rating from 2.17 ± 0.21 in control group to 0.53 ± 0.24 , in the chronic phase ($p < 0.05$). According to the xylene test, using 50 and 100 mg/kg extract decreased the inflammation of the ear in rats (4.1 ± 2 and 3.3 ± 1 , respectively) compared with control group (0.4 ± 7.6) ($p < 0.001$ and $p < 0.01$).

CONCLUSION: Results of this study showed that hydroalcoholic extract of *Inula helenium* leaf may benefit from antinociceptive and anti-inflammatory effects.

KEY WORDS: *Inflammation, Pain, Inula helenium, Medicinal plant.*

Please cite this article as follows:

Fallahzadeh AR, Mohammadi S. An Investigation of the Antinociceptive and Anti-inflammatory Effects of Hydroalcoholic Extract of *Inula helenium* on Male Rats. J Babol Univ Med Sci. 2016;18(12):57-63.

***Corresponding author: S. Mohammadi (PhD)**

Address: Department of Biology, Islamic Azad University, Hamedan Branch, Hamedan, I.R.Iran

Tel: +98 81 12518064

E-mail: smiauhphd.sm@gmail.com

References

1. Goldman L, Bennett JC. Cecil textbook of medicine. 21th. WB Saunders Co; 2000. p.103-4.
2. Calixto JB. Twenty-five years of research on medicinal plants in latin America: a personal view. J Ethnopharmacol. 2005;100(1-2):131-4.
3. Medzhitov R. Origin and physiological roles of inflammation. Nature. 2008;24(424): 428-35.
4. Sesterhenn K, Distl M, Wink M. Occurrence of iridoid glycosides in in vitro cultures and intact plants of *scrophularia nodosa* L. Plant Cell Rep. 2007;26(3):365-71.
5. Mohammadi S, Zarei M, Zarei MM, Salehi I. Effect of hydroalcoholic leaves extract of *rhys coriaria* on pain in male rats. Anesthesiol Pain Med. 2016;6(1):32128.
6. Rezaeizadeh H, Alizadeh M, Naseri M, Ardakani MS. The traditional Iranian medicine point of view on health and disease. Iran J Publ Health. 2009;38(1):169-72.
7. Gholap S, Kar A. Effects of *Inula racemosa* root and *Gymnema sylvestre* leaf extracts in the regulation of corticosteroid induced diabetes mellitus: involvement of thyroid hormones. Die Pharmazie inter J Pharm Sci. 2003;58(6):413-5.
8. Rechinger KH, Flora Iranica. Academic printing and publishing company. Graz Austria. 1987;132-138.
9. Dorn DC, Alexenizer M, Hengstler JG, Dorn A. Tumor cell specific toxicity of *Inula helenium* extracts. Phytother Res. 2006;20(11):970-80.
10. Zargari A. Medicinal plants, 4th. Tehran: Tehran University Press. 1990. P.29-41.
11. Wiart C. Medicinal plants of the Asia-Pacific: drugs for the future?, 1st Singapore: World Scientific Publishing Co; 2006; pp: 56-68.
12. Mahmoodi M, Mohammadi S, Zarei M. Antinociceptive effect of hydroalcoholic leaf extract of *tribulus terrestris* L. in male rat. J Babol Univ Med Sci. 2013;5(6):36-43. [In Persian].
13. Asgari Nematian M, Mohammadi S. The evaluation of the analgesic effects and a cute toxicity of methanol extract of *pimpinella anisum* L. in male wistar rats. J Babol Univ Med Sci. 2015;17(5):59-65. [In Persian].
14. Zarei M, Mohammadi S, Abolhassani N, Asgari Nematian M. The antinociceptive effects of hydroalcoholic extract of *bryonia dioica* in male rats. Avicenna J Neuro Psych Physio. 2015;2(1):18-25.
15. Arumugam P, Murugan M, Thangaraj N. Evaluation of anti-inflammatory and analgesic effects of aqueous extract obtained from root powder of *inula racemosa* Hook. J Med Plant Res. 2012;6(14):2801-6.
16. Ortholand JY, Ganesan A. Natural products and combinatorial chemistry: back to the future. Curr Op Chem Biol. 2004;8(3):271-80.
17. Zimmermann M. Ethical guidelines for investigations of experimental pain in conscious animals. Pain. 1983;16(2):109-11.
18. Hoseinzadeh H, Younesi HM. Anthnociceptive and antiinflammatory effects of *Crocus sativus* L. stigma and petal extracts in mice. BMC pharmacol. 2002;2(7):1-8.
19. Collier HOJ, Dinneen LC, Johnson CA, Schneider C. The abdominal constriction response and its suppression by analgesic drugs in the mouse. Br J Pharmacol. 1968;32(2):295-310.
20. D'Amour FE, Smith DL. A method of determining loss of pain sensation. J Pharmacol Exp Ther. 1941;72:74-7.
21. Dubuisson D, Dennis SG. The formalin test: a quantitative study of the analgesic effect of morphine, meperidine, and brain stem stimulation in rats and cats. Pain. 1977;4(2):161-74.
22. Sayyah M, Peirovi A, Kamalinejad M. Anti-nociceptive effect of the fruit essential oil of *cuminum cyminum* L. in Rat. Iran Biomed J. 2002;6(4):141-5.
23. Barros IMC, Lopes LDG, Borges MOR, Borges ACR. Anti-inflammatory and anti-nociceptive activities of *Pluchea quitoc* (DC.) ethanolic extract. J Ethnopharmacol. 2006;106(3):317-20.

- 24.Fields, HL, Basbaum, AI. Central nervous system mechanisms of pain modulation. in: PD Wall, R Melzack (Eds.) Textbook of pain. 3rd ed. Edinburgh: Churchill Livingstone; 1994.p.243–257.
- 25.Arambewela LSR, Arawwawala LDAM, Ratnasooriya WD. Antinociceptive activities of aqueous and ethanolic extracts of alpinia calcaratarhizomes in rats. J Ethnopharmacol. 2004;95(2-3):311-16.
- 26.Tjolsen A, Berge OG, Hunskaar S, Rosland JH, Hole K. The formalin test: an evaluation of the method. Pain. 1992;51(1):5-17.
- 27.Khan H, Saeed M, AU Gilani. The antinociceptive activity of Polygonatum verticillatumrhizomes in pain models. J Ethnopharmacol. 2010;127(2):521-7.
- 28.Negus SS, Vanderah TW, Brandt MR, Bilsky EJ, Becerra L, Borsook D. Preclinical assessment of candidate analgesic drugs: recent advances and future challenges. J Pharmacol Exp Ther. 2006;319(2):507-14.
- 29.Vaccarino AL, Tasker RAR, Melzack R. Analgesia produce by normal doses of opioid antagonists alone and in combination with morphin. Pain 1989;36(1):103-9.
- 30.Zhao YM, Zhang ML, Shi QW, Kiyota H. Chemical constituents of plants from the genus Inula. Chem Biodivers. 2006;3(4):371-84.
- 31.Zhang SH, Jiang-Jiang Qin JJ, Jin HZ,Yin YH. Sesquiterpenoids from inula helenium inhibit nitric oxide production. Planta Med. 2012;78(2):166-71.
- 32.Vane JR, Botting RM. Anti-inflammatory drugs and their mechanism of action. Inflamm Res. 1998;47(2):78-87.
- 33.Bittar M, de Souza MM, Yunes RA, Lento R, DelleMonache F, Cechinel Filho V. Antinociceptive activityof I3, II8-binaringenin, a biflavonoid present in plants of the Guttiferae. Planta Med. 2000;66(1):84-6.
- 34.Woodman OL, Chan E. Vascular and anti-oxidant actions of flavonols and flavones. Clin Exp Pharmacol Physiol. 2004;31(11):786-90.